

Юсюз Алла Станіславівна, слухач
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, провідний науковий співробітник
відділу організації науково-дослідної
роботи Національної академії внутрішніх
справ *Павленко С. О.*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

У складних умовах реформування правоохоронної системи України, розширення процесу їх інтеграції до міжнародного товариства правоохоронних органів об'єктивно зростає інтерес до досвіду поліцейських систем зарубіжних країн та досліджень сучасних проблем їх розвитку [1, с. 7].

Важливе теоретичне та практичне значення на цьому шляху має досвід правоохоронних органів інших країн світу, знання тих явищ, тенденцій та закономірностей, що визначають сучасний стан і перспективи розвитку управління поліцейськими підрозділами.

Зарубіжними країнами сьогодні накопичено значний досвід щодо підготовки кадрів для поліцейських служб. Організація діяльності по забезпеченню правопорядку, громадської безпеки, боротьби зі злочинністю у всіх її проявах у кожній країні має свою специфіку й особливості [2].

Так, у Великобританії робота поліції з охорони громадського порядку, попередження правопорушень, затримання та ізоляції правопорушників, видання окремих розпоряджень та нормативних актів, спрямованих на покращання стану громадського порядку та громадської безпеки, називається «охороною королівського порядку» та запозиченим з Америки терміном охорона «публічного» порядку [3, с. 56].

Як свідчить статистика, робота з попередження злочинності та правопорушень, охорони громадського порядку та громадської безпеки займає понад 55–60 відсотків всього робочого часу поліції Великобританії.

Британські спеціалісти підраховали, що поліцейський у Лондоні може побачити вуличне пограбування на відстані 100 ярдів (близько 100 метрів) один раз у вісім років, а складає протокол про дрібні правопорушення, який розрозглядає суд магістрату, приблизно один раз на три-чотири дні [4, с. 97].

У США поліцейські відомства виходять з того, що їх основне завдання – це боротьба зі злочинністю. Але, як стверджує статистика, понад 50% усієї роботи поліції США – це рутинна повсякденна діяльність, спрямована на охорону громадського порядку та громадської безпеки, виявлення, попередження та припинення дрібних правопорушень, підготовка матеріалів для розгляду в судах та інша діяльність [5, с. 28].

Американські вчені, проаналізувавши діяльність поліцейських США в процесі виконання ними своїх службових обов'язків, визначили, що кількість часу, яку витрачає в середньому за добу поліцейський США на різні види діяльності під час виконання своїх службових обов'язків, розподіляється таким чином:

1. Робота по розкриттю злочинів проти особи – 3 %.
2. Робота по розкриттю злочинів проти власності – 15 %.
3. Регулювання дорожнього руху – 9 %.
4. Спостереження за станом громадського порядку – 10 %.
5. Соціальна допомога – 12 %.

Адміністративна діяльність, тобто підготовка матеріалів для розгляду в судах, збирання різних довідок, написання рапортів та допит свідків і потерпілих, проведення нарад, доставлення правопорушників до суду, свідчення в судах – 51 % [6, с. 124–128].

У цілому на сьогоднішній день кількість часу на «адміністративну діяльність», «регулювання дорожнього руху» та «соціальну допомогу» збільшується, тому що основний напрямок роботи поліції США, як і багатьох поліцій інших країн Заходу, – це так зване «комунальне» або місцеве (зональне)

поліціювання. Така система, насамперед, передбачає постійне перебування поліцейського у зоні обслуговування (районі, комуні), бажано пішки, а головною метою його діяльності є налагодження тісної взаємодії з населенням даної зони з метою попередження правопорушень [7, с. 211].

У Французькій Республіці поліція до початку XX ст. складалася з двох частин: державної і муніципальної. Перша, більш чисельна, обслуговувала регіони і міста, друга функціонувала паралельно з поліцейськими установами центрального підпорядкування лише в містах. Поліцейські функції від імені держави реалізовувалися власне поліцією і Корпусом жандармів, своєрідною організованою і озброєною за армійським зразком структурою [8, с. 107].

У Франції немає кодексу про адміністративні правопорушення, всі правопорушення, які виявляються поліцією, зафіксовані в кримінальному кодексі. Але у Франції є також спеціальні нормативні акти, які наділяють адміністративну поліцію Франції певними повноваженнями у сфері торгівлі продовольчими товарами, проведення лотерей, ігор, організації та проведення відпочинку, проведення природоохоронних заходів та ін.

У Франції поліція і жандармерія можуть застосувати до громадянина, який не сплатив штраф за дрібне правопорушення дорожнього руху, такі специфічні заходи, як невідача паспорта, встановлення заборони на виїзд за межі країни тощо. Якщо громадянин попереджається поліцейським, то це не враховується в поліцейській статистиці. Слід відмітити, що діапазон покарань, які застосовуються проти дрібних правопорушників, широкий, що дає можливість більш диференційовано підходити до покарань дрібних правопорушників.

У Польщі виокремлюють дві організаційні форми поліції:

- 1) спеціальні державні мілітаризовані й озброєні формації, що виконують завдання у сфері правоохорони (поліція, прикордонна охорона (служба), мисливська охорона, риболовна охорона, сторожа охорона національного парку, транспортна інспекція);
- 2) суб'єкти поліцейської діяльності, що не мають статусу

озброєних органів публічної адміністрації й виконують окремі завдання (фармацевтична, санітарна, ветеринарна інспекції).

Тобто законодавець відвів поліції важливу роль координатора й головного організатора загальної адміністративно-правової системи охорони безпеки громадян. Докорінні зміни стосувались й трансформації стратегії поліції у боротьбі зі злочинністю, ставка була зроблена не на реорганізацію чи збільшення чисельності штатних працівників, а на продумані, цілеспрямовані, довготривалі заходи на перспективу. Тому виглядає закономірним, що показник довіри населення до польської поліції тривалий час залишається на доволі високому рівні (тобто зріс з 23 % 1987 р. до 73 % нині) [9].

Особливостями відзначається структура поліції у Німеччині, де правоохоронна система включає два рівні: федеральний та суб'єктів федерації (земель). В одних землях (Нижня Саксонія, Північна Рейн-Вестфалія, Саарланд, Шлезвінг-Гольштейн) поліція – державний орган, в інших (Баварія, Гессен) – це фактично муніципальна установа. Взаємодія поліцейських сил першого та другого рівнів здійснюється шляхом розроблення й укладення угод між МВС Німеччини і МВС земель, а також через постійно функціонуючу раду міністрів внутрішніх справ земель [10].

Отже, підсумовуючи викладене можна прийти до висновку, що успішне реформування вітчизняної системи можливе за умови вивчення досвіду розвинутих, демократичних зарубіжних країн. Водночас, у процесі реформування, необхідно творчо використовувати й національний, вітчизняний досвід правоохоронної діяльності. Лише таке органічне поєднання досвіду двох видів може забезпечити успіх реформ.

Список використаних джерел

1. Матюхін Н.П. Сучасний погляд на управління правоохоронними органами Сполучених Штатів Америки / Н.П. Матюхіна // Право і безпека. – 2005. – Т. 4. – № 5. – С. 7–9.
2. Соболев Є. Ю. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи/ Є. Ю. Соболев, С. С. Коломойцев // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 461–466 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10cejppk.pdf>.

3. Осипов Ю.И. Организация и деятельность службы полиции за рубежом : [учеб пособие] / Ю.И. Осипов. – М. : ВНИИ МВД России, 1992. – 196 с.

4. Матюхіна Н.П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління : [монографія] / Н.П. Матюхіна. – Харків : Консум, 2001. – 131 с.

5. Джурканин Т., Негодченко А., Сергевнин В. Кадровое обеспечение полиции США : [монография] / [Т. Джурканин, А. Негодченко, В. Сергевнин]. – Д., 2006. – 360 с.

6. Свон П.Д. Эффективность правоохранительной деятельности и ее кадровое обеспечение в США и России / П.Д. Свон. – С.-Пб. : Санкт-Петербургский ун-т внутр. дел, 2000. – 260 с.

7. Іванова А.В. Національна поліція України. Досвід зарубіжних країн / А.В. Іванова // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 2. – С. 210–212.

8. Губанов А.В. Полиция Запада: основы деятельности по охране правопорядка / А.В. Губанов. – М. : ВНИИ МВД РФ, 1993. – 158 с.

9. Карпюк Г. Практика реформ: країни соцтабору. Реформи по-європейськи. Практика реформ: від форми до змісту / Г. Карпюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.imzak.org.ua/articles/article/id/4597; www.imzak.org.ua/articles/article/id/4645; www.imzak.org.ua/articles/article/id/4577.

10. Білас А.І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження : автореф. на здоб. ... канд.. юрид. наук : 12.00.01 / Білас Андрій Іванович. – Львів., 2016. – 21 с.